

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

25 лютого 2022 року

Київ

№ 23

Про деякі питання діяльності банків України та банківських груп

*(зі змінами, внесеними постановами Правління
Національного банку України*

*від 07.03.2022 № 40,
від 21.03.2022 № 57,
від 31.03.2022 № 67,
від 22.04.2022 № 80,
від 29.04.2022 № 85,
від 04.05.2022 № 90,
від 02.06.2022 № 112,
від 17.06.2022 № 126,
від 30.06.2022 № 136,
від 20.07.2022 № 152,
від 29.08.2022 № 194,
від 01.09.2022 № 196,
від 08.09.2022 № 201,
від 05.11.2022 № 229,
від 05.12.2022 № 239,
від 29.12.2022 № 253,
від 31.01.2023 № 5,
від 24.03.2023 № 33,
від 28.03.2023 № 36,
від 23.06.2023 № 83,
від 16.08.2023 № 101,
від 06.10.2023 № 125,
від 16.12.2023 № 164,
від 20.12.2023 № 173,
від 12.04.2024 № 44,
від 02.05.2024 № 51,
від 08.06.2024 № 66,
від 03.08.2024 № 96)*

*(У тексті постанови слова “економічні нормативи” у всіх відмінках
замінено відповідно словами “пруденційні нормативи” у відповідних
відмінках згідно з постановою Правління Національного банку
України*

від 16.12.2023 № 164)

Відповідно до статей 6, 7, 15, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 66, 67, 73 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, Закону України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ “Про затвердження Указу Президента України “Про введення воєнного стану в Україні”, Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”, з метою мінімізації негативного впливу наслідків військової агресії Російської Федерації проти України та сприяння стабільності банківської системи України Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Правила роботи банків у зв’язку з введенням в Україні воєнного стану (далі – Правила), що додаються.

2. Не здійснювати у 2022 та у 2024 роках щорічної оцінки стійкості банків, передбаченої Положенням про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141 (зі змінами).”

(пункт 2 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 12.04.2024 № 44)

2¹. Не застосовувати вимог:

1) розділу ІХ Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 95 (зі змінами) (далі – Положення № 95), до планів відновлення діяльності банків/банківських груп, розроблених у 2021 році, крім планів відновлення діяльності банків/банківських груп, оновлених починаючи з 2024 року;

2) абзацу другого пункту 28 розділу V Положення № 95 під час оновлення у 2024 році планів відновлення діяльності системно важливих банків.

(доповнено новим пунктом 2¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152, у редакції постанови Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

2². Банкам, які мають провести зовнішню оцінку ефективності та якості роботи підрозділу внутрішнього аудиту в 2022 році з метою дотримання вимоги підпункту 1 пункту 32 розділу VII Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвердженого постановою Правління Національного

банку України від 10 травня 2016 року № 311 (зі змінами), провести таку оцінку в 2023 році.

(доповнено новим пунктом 2² згідно з постановою Правління Національного банку України від 31.03.2022 № 67)

3. Банкам не здійснювати:

(абзац перший пункту 3 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

1) розподілу капіталу в будь-якій формі, крім спрямування прибутку на збільшення статутного капіталу, формування загальних резервів і фондів банку, які включаються до основного капіталу 1 рівня, покриття збитків минулих років;

(підпункт 1 пункту 3 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

2) виплати дивідендів акціонерам, крім:

виплати дивідендів за привілейованими акціями;

виплати дивідендів, що спрямовуються до Державного бюджету України.

(підпункт 2 пункту 3 у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

3¹. Банкам забезпечити зберігання частини коштів у національній валюті, примусово вилучених відповідно до Закону України “Про основні засади примусового вилучення в Україні об’єктів права власності Російської Федерації та її резидентів” (далі – Закон), а також коштів, отриманих від володіння об’єктами права власності, що вилучені відповідно до Закону (далі – Кошти), з дня їх примусового вилучення/отримання до дня їх перерахування у встановленому порядку для зарахування до Державного бюджету України, на кореспондентському рахунку в Національному банку України понад суму, що зараховується банками у формування обов’язкових резервів згідно з вимогами нормативно-правових і розпорядчих актів Національного банку України, які регулюють питання формування та зберігання обов’язкових резервів банками України та філіями іноземних банків.

Частина Коштів, що підлягає зберігання на кореспондентському рахунку в Національному банку України понад суму, що зараховується банками у формування обов’язкових резервів, розраховується за такою формулою:

$$ЧК_{кр} = К \cdot (1 - Н_{ор}/100\%),$$

де $ЧК_{кр}$ – частина Коштів, що підлягає зберігання на кореспондентському рахунку в Національному банку України понад суму, що зараховується банками у формування обов’язкових резервів;

$К$ – Кошти;

H_{op} – норматив обов'язкового резервування у національній валюті, що застосовується для Коштів згідно з вимогами нормативно-правових і розпорядчих актів Національного банку України, які регулюють питання формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків.

(доповнено новим пунктом 3¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 31.01.2023 № 5)

3². Банкам забезпечити зберігання частини коштів у національній валюті в сумі, не меншій за суму коштів, заблокованих у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону України “Про санкції” (далі – Закон про санкції), з дня, наступного за днем видання відповідного указу Президента України про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо застосування санкцій, до дня закінчення строку дії санкцій/скасування санкцій/стягнення таких коштів у дохід держави на кореспондентському рахунку в Національному банку України понад суму, що зараховується банками у формування обов'язкових резервів згідно з вимогами нормативно-правових і розпорядчих актів Національного банку України, які регулюють питання формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків.

(абзац перший пункту 3² зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

Частина коштів, що підлягає зберігання на кореспондентському рахунку в Національному банку України відповідно до умов, визначених в абзаці першому пункту 3² цієї постанови, понад суму, що зараховується банками у формування обов'язкових резервів, розраховується за такою формулою:

$$ЧК_{кр} = K \cdot (1 - H_{op}/100\%),$$

де $ЧК_{кр}$ – частина коштів у національній валюті, заблокованих у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону про санкції, що підлягає зберігання на кореспондентському рахунку в Національному банку України понад суму, що зараховується банками у формування обов'язкових резервів;

(абзац третій пункту 3² зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

K – кошти в національній валюті, заблоковані у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону про санкції;

(абзац четвертий пункту 3² зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

H_{op} – норматив обов'язкового резервування в національній валюті, що застосовується для коштів у національній валюті, заблокованих у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів

(санкцій) відповідно до Закону про санкції, згідно з вимогами нормативно-правових і розпорядчих актів Національного банку України, які регулюють питання формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків.

*(абзац п'ятий пункту 3² зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)
(доповнено новим пунктом 3² згідно з постановою Правління Національного банку України від 24.03.2023 № 33)*

3³. Банкам забезпечити зберігання коштів в іноземній валюті в сумі, не меншій за суму коштів, заблокованих у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону про санкції, у повному обсязі на кореспондентському рахунку банку, відкритому в іншому банку у відповідній іноземній валюті, з дня, наступного за днем видання відповідного указу Президента України про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України щодо застосування санкцій, до дня закінчення строку дії санкцій/скасування санкцій/стягнення таких коштів у дохід держави.

(абзац перший пункту 3³ в редакції постанови Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

Банкам, в яких зберігаються кошти санкційних осіб, у разі здійснення банком-нерезидентом в односторонньому порядку конвертації (обміну) російських рублів на іншу іноземну валюту у випадках, визначених у пункті 18 розділу VII Закону України “Про банки і банківську діяльність”, забезпечити на постійній основі зберігання на кореспондентському рахунку банку коштів в іноземній валюті, отриманій в результаті такої конвертації (обміну), у сумі, не меншій, ніж сума коштів, заблокованих у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону про санкції.

(пункт 3³ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

Банк визначає еквівалент суми заблокованих коштів у російських рублях у відповідній іноземній валюті, яка зберігається на кореспондентському рахунку банку, за крос-курсом російських рублів до долара США та такої іноземної валюти до долара США.

(пункт 3³ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

Банк визначає крос-курс на основі котирування BFIX такої іноземної валюти до долара США та котирування BFIX російських рублів до долара США, розрахованих станом на 15.00 за київським часом попереднього робочого дня та оприлюднених торговельно-інформаційною системою BLOOMBERG (далі – TIC BLOOMBERG).

(пункт 3³ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

Під котируванням BFIX для цілей цієї постанови слід уважати значення середньозважених курсових/цінових котирувань BGN (Bloomberg Generic Price) іноземних валют/банківських металів на ринку спот до долара США (або долара США до іноземних валют/банківських металів), які щоденно розраховуються TIC BLOOMBERG.

(пункт 3³ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

Банк надає Національному банку України інформацію про розмір залишків коштів в іноземній валюті із зазначенням суми заблокованих коштів на кореспондентському рахунку банку, відкритому в іншому банку, визначених в абзаці першому пункту 3³ цієї постанови, за його запитом.

(доповнено новим пунктом 3³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 24.03.2023 № 33)

3⁴. Банкам забезпечити зберігання коштів у сумі, не меншій за суму коштів, заблокованих до 23 червня 2023 року у зв'язку із застосуванням спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) відповідно до Закону про санкції, на кореспондентському рахунку в Національному банку України в національній валюті, кореспондентських рахунках банку, відкритих в інших банках у відповідній іноземній валюті.

Розрахунок суми коштів, що підлягає зберіганню на кореспондентському рахунку в Національному банку України в національній валюті відповідно до абзацу першого пункту 3⁴ цієї постанови, здійснюється згідно з пунктом 3² цієї постанови.

(доповнено новим пунктом 3⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

3⁵. Банк у разі неможливості забезпечити в повному обсязі виконання вимог, встановлених у пунктах 3²–3⁴ цієї постанови, зобов'язаний протягом трьох робочих днів подати до Національного банку України обґрунтований план-графік формування необхідної суми коштів на кореспондентському рахунку в Національному банку України в національній валюті, кореспондентських рахунках банку, відкритих в інших банках в іноземній валюті, та забезпечити його виконання.

Визначений банком у плані-графіку строк формування необхідної суми коштів на кореспондентському рахунку в Національному банку України в національній валюті, кореспондентських рахунках банку, відкритих в інших банках в іноземній валюті, має ґрунтуватися на строках і обсягах активів та зобов'язань банку (обсягах надходжень та повернення грошових коштів) та не може перевищувати 90 календарних днів.

(доповнено новим пунктом 3⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

4. Банкам заборонити:

1) здійснення активних операцій із пов'язаними з банком особами в частині укладання нових кредитних договорів та договорів, наслідком яких є виникнення фінансових зобов'язань банку (зобов'язання з кредитування, гарантії, поручительства, акредитиви, акцепти та авалі, активи до отримання), укладання договорів про внесення змін до договорів щодо:

(абзац перший підпункту 1 пункту 4 у редакції постанови Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

збільшення сум кредитів та фінансових зобов'язань;

збільшення строків користування кредитами (крім договорів, що передбачають стандартні умови, доступні для широкого загалу позичальників);

(підпункт 1 пункту 4 у редакції постанови Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

2) дострокове повернення вкладів (депозитів) пов'язаним з банком особам, крім спрямування достроково повернених коштів на збільшення капіталу банку;

3) здійснення активних операцій з фізичними особами, предметом забезпечення за якими є товари подвійного використання, включені до Єдиного списку товарів подвійного використання, що є додатком до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 року № 86 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 року № 974) (зі змінами).

(пункт 4 доповнено підпунктом 3 згідно з постановою Правління Національного банку України від 02.05.2024 № 51)

4¹. Заборони, визначені в підпункті 1 пункту 4 цієї постанови, не поширюються на:

1) операції банку з іноземними фінансовими установами, що входять до складу однієї з банком міжнародної банківської групи:

з обміну іноземної валюти у межах 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) (далі – Класифікатор);

з купівлі/продажу облігацій внутрішніх державних позик України, боргових цінних паперів іноземних емітентів за дотримання вимог, установлених у постанові Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року № 18 “Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану” (зі змінами) (далі – Постанова № 18) та Положенні про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті,

затвердженому постановою Правління Національного банку України від 02 січня 2019 року № 5 (зі змінами);

(абзац перший підпункту 1 пункту 4¹ зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 29.08.2022 № 194, від 08.09.2022 № 201, від 05.11.2022 № 229, у редакції постанови Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

(абзац другий підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 29.08.2022 № 194. У зв'язку з цим абзаци третій, четвертий уважати відповідно абзацами другим, третім)

(абзац другий підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.09.2022 № 201)

(абзац третій підпункту 1 пункту 4¹ виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.09.2022 № 201)

2) надання банком забезпечених (покритих) гарантій та акредитивів пов'язаним з банком особам за:

операціями з імпорту товарів [продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу (оплатної передачі)], зазначених у постанові Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2022 року № 153 “Про окремі питання щодо забезпечення здійснення імпорту” (зі змінами)

(абзац другий підпункту 2 пункту 4¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

операціями резидентів та нерезидентів для проведення мобілізаційних та інших заходів (потреб), визначених законами України, що регулюють відносини у сферах забезпечення національної безпеки та оборони;

операціями на внутрішньому ринку України.

(абзац четвертий підпункту 2 пункту 4¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

Забезпечення (покриття) за гарантією/акредитивом має відповідати одночасно таким умовам:

розмір грошового забезпечення (покриття) є не менший, ніж розмір наданого банком зобов'язання за гарантією/акредитивом;

банк має безперечний контроль та доступ до грошового забезпечення (покриття);

банк має право здійснити договірне списання коштів з рахунку, на якому обліковується грошове забезпечення (покриття), у разі невиконання контрагентом зобов'язань перед банком;

грошове забезпечення (покриття) розміщене на строк, не менший, ніж строк цих зобов'язань (без права дострокового вилучення), у валюті фінансового зобов'язання або в іноземній валюті 1-ї групи Класифікатора;

(доповнено новим пунктом 4¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80, у редакції постанови Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

3) надання банком на користь бенефіціарів-резидентів:

підтвердження акредитивів/резервних акредитивів, відкритих іноземними фінансовими установами, що входять до складу однієї з банком міжнародної банківської групи;

гарантій на підставі отриманих контргарантій іноземних фінансових установ, що входять до складу однієї з банком міжнародної банківської групи;

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229, підпункт 3 пункту 4¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

4) надання банком споживчих кредитів на стандартних умовах, доступних для широкого загалу позичальників;

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

5) надання банком кредитів фінансовим компаніям, які на підставі відповідної ліцензії мають право надавати послугу фінансового лізингу та входять до складу однієї з банком банківської групи.

(пункт 4¹ доповнено підпунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.06.2024 № 66)

Банк має право здійснювати операції, зазначені в пункті 4¹ цієї постанови, якщо такі операції не призведуть до виникнення порушення нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (далі – норматив Н9) або до збільшення розміру порушення нормативу Н9, у тому числі спричиненого негативним впливом наслідків військової агресії Російської Федерації проти України.

(пункт 4¹ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

5. Не застосовувати до банків заходів впливу за порушення:

1) нормативів капіталу, ліквідності, кредитного ризику, інвестування, установлених Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 28

серпня 2001 року № 368, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами) (далі – Інструкція № 368);

(підпункт 1 пункту 5 зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40, від 03.08.2024 № 96)

2) лімітів відкритої валютної позиції, установлених у пункті 12⁷ Постанови № 18;

(підпункт 2 пункту 5 у редакції постанови Правління Національного банку України від 04.05.2022 № 90, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

3) строків подання статистичної звітності, встановлених Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України в умовах особливого періоду, затвердженими постановою Правління Національного банку України від 18 грудня 2018 року № 140 (зі змінами);

4) вимог пункту 24 розділу III Положення № 95, крім вимоги стосовно інформування Національного банку України про прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (у разі активації плану відновлення діяльності банку/банківської групи), – до дати затвердження радою банку оновленого у 2024 році плану відновлення діяльності банку/банківської групи;

5) вимог підпункту 1 пункту 48 розділу IV Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами), якщо таке порушення виникло починаючи з 24 лютого 2022 року внаслідок реалізації заходів, спрямованих на захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни.

Заходи впливу не застосовуються, якщо порушення, зазначені в підпунктах 1–4 пункту 5 цієї постанови, виникли починаючи з 24 лютого 2022 року та спричинені негативним впливом військової агресії Російської Федерації проти України.

(підпункт 3 пункту 5 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

(пункт 5 доповнено новим підпунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

(підпункти 3, 4 пункту 5 замінено чотирма новими абзацами згідно з постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

5¹. Не застосовувати до банків заходів впливу за порушення термінів опублікування інформації, визначених постановою Правління Національного банку України від 15 лютого 2018 року № 11 “Про встановлення переліку інформації, що підлягає обов’язковому опублікуванню банками України” (зі змінами).

(додовнено новим пунктом 5¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

5². Виключено.

(додовнено новим пунктом 5² згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 №57, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 02.06.2022 № 112)

6. Не застосовувати до відповідальної особи банківської групи заходів впливу за порушення вимог Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 20 червня 2012 року № 254, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 липня 2012 року за № 1178/21490 (зі змінами), в частині:

1) дотримання банківською групою вимог щодо достатності регулятивного капіталу, пруденційних нормативів ліквідності, кредитного ризику, інвестування, якщо такі порушення виникли починаючи з 24 лютого 2022 року та спричинені негативним впливом військової агресії Російської Федерації проти України;

2) строків подання та оприлюднення річної консолідованої фінансової звітності банківської групи разом з аудиторським звітом, подання проміжної консолідованої звітності банківської групи та проміжної субконсолідованої звітності підгруп банківської групи.

(пункт 6 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

7. Банку/відповідальній особі банківської групи надавати Національному банку України інформацію про дотримання пруденційних нормативів та іншу інформацію за формою та в строки, установлені Національним банком України.

(пункт 7 у редакції постанови Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

8. Банк, на який поширюється дія підпункту 1 пункту 5, підпункту 1 пункту 6 цієї постанови, зобов’язаний дотримуватись обмежень, а саме не здійснювати:

(абзац перший пункту 8 зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40, від 31.03.2022 № 67)

1) заміну забезпечення за активними операціями, якщо така заміна призводить до збільшення розміру кредитного ризику;

2) викуп та/або дострокове погашення боргових цінних паперів власної емісії;

3) викуп акцій власної емісії, за винятком випадків, передбачених законодавством України щодо обов'язкового викупу банком акцій власної емісії;

4) виплати бонусів, премій та інших додаткових матеріальних винагород керівникам та впливовим особам банку, крім виплат, які є фіксованими складовими винагороди;

5) придбання недержавних цінних паперів від свого імені (крім цінних паперів, розміщення яких здійснюється під гарантію Кабінету Міністрів України, надану відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік; облігацій внутрішньої державної позики "Військові облігації"; цінних паперів, емітентом яких є Національний банк України; боргових цінних паперів емітентів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому фондовому ринку, понад суму заборгованості, що склалася на дату набрання чинності цією постановою за кожним емітентом; облігацій внутрішніх місцевих позик, емітентами яких є міські ради адміністративних центрів областей України та міста Києва);

(підпункт 5 пункту 8 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

6) збільшення обсягів капітальних інвестицій за основними засобами та нематеріальними активами, що не беруть участі в проведенні банківських операцій, крім нерухомого майна, що перейшло у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя відповідно до умов договору застави, та/або нерухомого майна, набутого банком з метою запобігання збиткам;

7) укладання договорів із залучення коштів, що передбачають авансову виплату процентів.

8¹. Банкам з метою забезпечення безперервної діяльності банківської системи України в період дії воєнного стану:

1) забезпечити безперервну роботу об'єктів інфраструктури, інформаційних та телекомунікаційних систем, що забезпечують функціонування критичних бізнес-процесів банку шляхом, зокрема використання в центрах обробки даних та в приміщеннях, у яких працюють служби клієнтської підтримки банку (контактні центри), резервних джерел електроживлення, дизельних електростанцій та

наявності ресурсів/палива для їх роботи не менше ніж сім діб із постійним поповненням запасів з надійних джерел.

Банк повинен забезпечити належне технічне обслуговування резервних джерел електроживлення, а в разі несправності таких засобів невідкладно (упродовж однієї доби) вжити заходів для відновлення їх роботи шляхом організації кваліфікованого ремонту або заміни;

2) забезпечити в разі використання сервісів українських операторів електронних комунікацій та надавачів послуг роботу своїх систем і каналів зв'язку з урахуванням вірогідного тимчасового обмеження постачання електроенергії строком не менше ніж сім діб;

3) забезпечити підключення виділеними каналами зв'язку до основного центру обробки даних Національного банку України мінімум через двох операторів зв'язку та до резервного центру обробки даних Національного банку України мінімум через одного оператора зв'язку;

4) забезпечити тестування всіх наявних виділених каналів зв'язку до центрів обробки даних Національного банку України та підтримувати їх у щоденному "гарячому" резерві з можливістю переключення між ними;

5) підтримувати в актуальному стані резервування інформаційних систем, що забезпечують функціонування критичних бізнес-процесів банку, і здійснювати їх оперативне переключення з основної локації на резервні локації, у тому числі з використанням надавачів хмарних послуг, та забезпечити створення, зберігання та можливість оперативного відновлення з резервних копій даних відповідних інформаційних систем;

б) забезпечити безпеку здійснення касових операцій та інкасації грошових коштів у банку та відокремлених підрозділах банку (філіях/відділеннях), зокрема шляхом:

визначення відповідальних осіб у центральних офісах банків, їх відокремлених підрозділах та налагодження їх постійного зв'язку із суб'єктами охорони для своєчасного обміну інформацією про протиправні посягання на банк/його відокремлені підрозділи;

оптимізації кількості працюючих банківських автоматів (далі – банкомат) та програмно-технічних комплексів самообслуговування (далі – ПТКС) в обласних та районних центрах;

надання пріоритету роботі банкоматів та ПТКС у приміщеннях банку, торговельних центрах та інших приміщеннях, забезпечених додатковими джерелами енергоживлення та охороною;

опрацювання можливості застосування дротових енергонезалежних засобів сигналізації для відокремлених підрозділів банків, банкоматів та ПТКС;

7) визначити в кожному регіоні, де банк здійснює свою діяльність, перелік відокремлених підрозділів банку (філій/відділень), але не менше 35% від загальної кількості відокремлених підрозділів банку, що забезпечуватимуть надання послуг клієнтам банку в разі тривалої відсутності енергопостачання (далі – чергові відділення), у тому числі з урахуванням можливості оперативного прибуття до таких відділень охорони;

8) забезпечити роботу чергових відділень резервними каналами зв'язку, резервними джерелами електроживлення (потужними електрогенераторами) із запасом ресурсів/палива для їх роботи не менше ніж три доби із постійним поповненням запасів з надійних джерел.

Банк для забезпечення чергових відділень резервними каналами зв'язку повинен визначити за першочерговий пріоритет упровадження та застосування технологій супутникового зв'язку;

9) забезпечити доступ клієнтів до інформації про чергові відділення банку (включаючи їх місцезнаходження, контактні номери телефонів та графік їх роботи), що працюють у разі тривалої відсутності енергопостачання, шляхом її розміщення щонайменше:

на головній сторінці офіційного вебсайту банку, у мобільному застосунку банку;

через служби клієнтської підтримки (контактні центри) банку та “гарячу лінію” (контактний центр) Національного банку України;

у загальнодоступних місцях (включаючи розміщення інформації на вхідних дверях) центрального офісу та відокремлених підрозділах банку.

Банк забезпечує актуальність і достовірність розміщеної інформації про чергові відділення банку та надсилає таку інформацію до Національного банку України (Управління захисту прав споживачів фінансових послуг) не пізніше наступного робочого дня після визначення/актуалізації інформації про чергові відділення банку;

10) забезпечити доступ персоналу до чергових відділень, визначити перелік резервних працівників, у тому числі з метою збільшення працівників з обслуговування клієнтів на час припинення роботи решти відокремлених підрозділів банку, забезпечити їх побутові потреби та завчасне ознайомлення працівників з інструкцією щодо дій у разі настання періоду тривалої відсутності енергопостачання/неможливості забезпечити їх побутові потреби;

11) забезпечити в чергових відділеннях банку:

підкріплення відділень готівкою;

перегляд лімітів залишків коштів у касах щодо їх збільшення та завчасно розмістити, за потреби, у таких відділеннях додаткові сейфи для зберігання готівки;

виконання платіжних операцій, включаючи приймання готівки від клієнтів (включаючи клієнтів інших банків) для її подальшого зарахування на рахунки клієнтів;

12) забезпечити чергові відділення додатковою банківською технікою, включаючи платіжні пристрої (зокрема, банкомати, платіжні термінали, ПТКС), у тому числі шляхом тимчасового переміщення з інших відокремлених підрозділів банку. У разі неможливості додаткового забезпечення чергових відділень власною банківською технікою опрацювати питання про тимчасове розміщення у цих відділеннях техніки інших банків;

13) опрацювати питання щодо продовження строку дії платіжних карток, термін яких спливає в грудні 2022 року – лютому 2023 року, щонайменше на три місяці;

14) визначити у внутрішніх документах порядок дій банку та його відокремлених підрозділів для забезпечення виконання платіжних інструкцій клієнтів та міжбанківських операцій клієнтів у разі порушення роботи системи електронних платежів Національного банку України у штатному режимі.

(доповнено новим пунктом 8¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.12.2022 № 239)

9. Національний банк України має право прийняти рішення про застосування до банку/відповідальної особи банківської групи заходів впливу в разі невиконання банком/відповідальною особою банківської групи вимог цієї постанови та/або якщо надана банком/відповідальною особою банківської групи інформація не забезпечує доведення того, що порушення, зазначені в пункті 5, підпункті 1 пункту 6 цієї постанови, спричинені негативним впливом наслідків військової агресії Російської Федерації.

(пункт 9 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

9¹. Строки подання/розгляду інформації та документів, визначені Положенням про ліцензування банків, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами), Положенням про порядок подання відомостей про структуру власності банку, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 21 травня 2015 року № 328 (зі змінами), Положенням про порядок ідентифікації та визнання банківських груп, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 09 квітня 2012 року № 134, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 708/21021 (зі змінами), Положенням про особливості реорганізації банку за рішенням його власників, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 27 червня 2008 року № 189, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України

12 вересня 2008 року за № 845/15536 (зі змінами), Положенням про політику винагороди в банку, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 30 листопада 2020 року № 153 (зі змінами), Положенням про порядок попередньої кваліфікації осіб, які можуть брати участь у виведенні неплатоспроможних банків з ринку, та погодження набуття ними участі в банках, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 24 грудня 2015 року № 942 (зі змінами), Положенням про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами) (в частині подання інформації та документів щодо відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу в банку), Інструкцією № 368, вважаються зупиненими з 24 лютого 2022 року та поновлюються після припинення чи скасування дії воєнного стану з урахуванням кількості календарних днів, що минули станом на 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 9¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

9². Банки до 29 квітня 2024 року продовжують включати до розрахунку нормативів достатності капіталу мінімальний розмір операційного ризику, розрахований станом на 01 січня 2021 року на підставі даних річної фінансової звітності за 2020 рік, перевіреної та підтвердженої аудитором.

Банкам, починаючи зі звітності станом на 01 травня 2024 року, включати до розрахунку нормативів достатності капіталу мінімальний розмір операційного ризику, розрахований відповідно до вимог Положення про порядок визначення банками України мінімального розміру операційного ризику, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 24 грудня 2019 року № 156 (зі змінами).

(доповнено новим пунктом 9² згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80, у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

9³. Банки протягом періоду дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування мають право покладати на особу або різних осіб виконання обов'язків керівника банку, головного ризик-менеджера, головного комплаєнс-менеджера, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, працівника банку, відповідального за проведення фінансового моніторингу в банку, які були призвані або прийняті на військову службу до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України або органів і підрозділів цивільного захисту та територіальної оборони, без урахування вимог підпункту 2 пункту 330 глави 39 розділу VI Положення про ліцензування банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами), вимог підпункту 1 пункту 93 розділу V Положення про здійснення банками

фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами).

(доповнено новим пунктом 9³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

9⁴. Наявність факту, визначеного в підпункті 6 пункту 85 розділу V Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 19 травня 2020 року № 65 (зі змінами), не враховується щодо фізичної особи, яка протягом періоду дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування виконує/виконувала обов'язки керівника банку, керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку, які були призвані або прийняті на військову службу до Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, Служби безпеки України або органів і підрозділів цивільного захисту та територіальної оборони.

(доповнено новим пунктом 9⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

9⁵. Інші нормативно-правові акти Національного банку України діють у частині, що не суперечить цій постанові.

(доповнено новим пунктом 9⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 01.09.2022 № 196)

10. Департаменту методології регулювання діяльності банків (Наталія Іваненко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

11. Постанова набирає чинності з дня її прийняття та діє до її відміни.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

Інд. 22

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
25 лютого 2022 року № 23

**Правила
роботи банків у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану**

*(зі змінами, внесеними постановами
Правління Національного банку України*

*від 07.03.2022 № 40,
від 21.03.2022 № 57,
від 22.04.2022 № 80,
від 29.04.2022 № 85,
від 17.06.2022 № 126,
від 30.06.2022 № 136,
від 20.07.2022 № 152,
від 05.11.2022 № 229,
від 29.12.2022 № 253,
від 28.03.2023 № 36,
від 23.06.2023 № 83,
від 06.10.2023 № 125,
від 08.06.2024 № 66,
від 03.08.2024 № 96,
від 28.09.2024 № 118)*

1. Ці Правила встановлюють особливості застосування банками України (далі – банки) вимог окремих нормативно-правових актів Національного банку України в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”.

2. Банки України під час застосування вимог Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) (далі – Положення № 351), протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування:

*(абзац перший пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління
Національного банку України від 07.03.2022 № 40)*

1) під час визначення класу боржників/контрагентів не застосовують вимог:

пункту 6 розділу I Положення № 351 в частині використання інформації, наявної в Кредитному реєстрі Національного банку України;

підпункту 7 пункту 22 розділу II, підпункту 6 пункту 59 розділу IV, підпункту 5 пункту 67⁵ розділу IV¹, підпункту 5 пункту 79 розділу V, підпункту

4 пункту 96 розділу VII, підпункту 4 пункту 106 розділу IX, підпункту 4 пункту 132 розділу XI, підпункту 4 пункту 132¹ розділу XI¹, підпункту 6 пункту 156 розділу XVI Положення № 351;

2) зупиняють відлік часу для визначення:

періодичності для здійснення банком визначеної в підпункті 4 пункту 107 розділу X Положення № 351 перевірки наявності та стану майна, отриманого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується як застава, яка/яке розташована(е) на території, зазначеній у Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженому наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року № 309, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 23 грудня 2022 року за № 1668/39004 (із змінами) (далі – Перелік), щодо якої в Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації;

кількості календарних днів визнання активу непрацюючим під час визначення відсотка, який застосовується до вартості застави/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), під час розрахунку розміру кредитного ризику за непрацюючими активами відповідно до пунктів 120, 121 розділу X Положення № 351. Банк продовжує відлік зазначених у пунктах 120, 121 розділу X Положення № 351 строків починаючи з 91 календарного дня від дня припинення чи скасування воєнного стану з урахуванням часу, що минув станом на 24 лютого 2022 року від дати визнання активу непрацюючим;

*(підпункт 2 пункту 2 зі змінами, внесеними постановами Правління
Національного банку України
від 07.03.2022 № 40,
від 21.03.2022 № 57,
від 17.06.2022 № 126,
у редакції постанови Правління Національного банку України
від 23.06.2023 № 83)*

3) не застосовують ознак, визначених у підпунктах 2, 7, 18, 25 пункту 165, підпунктах 2, 3 пункту 166 розділу XVIII Положення № 351, під час визначення класу боржників/контрагентів (крім боржників/контрагентів, клас яких з урахуванням вимог пунктів 24–26 розділу II Положення № 351 визначений банком станом на 24 лютого 2022 року як 10, 2 та 5), до умов договорів з якими унесені зміни, пов'язані з реструктуризацією боргу (короткостроковою/довгостроковою), за одночасного дотримання таких умов:

*(абзац перший підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановами
Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57,
від 06.10.2023 № 125)*

необхідність реструктуризації боргу спричинена фінансовими труднощами боржника/контрагента внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України;

банк здійснив реструктуризацію боргу в період дії воєнного стану;

банк на підставі судження довів доцільність здійснення довгострокової реструктуризації боргу, ґрунтуючись на оцінці спроможності боржника/контрагента подолати фінансові труднощі, відновити обслуговування заборгованості та забезпечити її погашення (у часовому горизонті, визначеному умовами реструктуризації);

(абзац четвертий підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

(абзац п'ятий підпункту 3 пункту 2 зі змінами, внесеними постановами Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, від 17.06.2022 № 126, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

4) під час визначення класу банку-боржника на підставі оцінки його фінансового стану не застосовують вимог підпункту 1¹ пункту 82 та пункту 85 розділу VI Положення № 351 у частині дотримання банком-боржником пруденційних нормативів, установлених Національним банком України;

(пункт доповнено новим підпунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

5) виключено;

(пункт доповнено новим підпунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, виключено згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

6) використовують під час розрахунку розміру кредитного ризику чинний станом на 24 лютого 2022 року кредитний рейтинг України за міжнародною шкалою, визначений рейтинговими агентствами “Standard&Poor’s” або “Fitch Ratings”, або “Moody’s Investors Service”.

(пункт доповнено новим підпунктом 6 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57)

7) не застосовують під час визначення класу боржників/контрагентів ознак високого кредитного ризику, встановлених у підпункті 4 пункту 162 розділу XVII Положення № 351, визначених на підставі фінансової звітності, складеної на звітні дати після 24 лютого 2022 року, за умови, що таких ознак не було згідно з фінансовою звітністю, складеною на останню звітну дату до 24 лютого 2022 року.

(пункт доповнено новим підпунктом 7 згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

2¹. Банки під час застосування вимог підпункту 1 пункту 132¹ розділу XI¹ Положення № 351 протягом періоду дії воєнного стану та 180 календарних днів після його припинення чи скасування мають право визначати розмір кредитного ризику із застосуванням спрощеного підходу за умови, що:

1) загальна сума експозиції під ризиком (EAD) за всіма фінансовими активами та фінансовими зобов'язаннями боржників/контрагентів, що виникли на підставі договору(ів), укладеного(их) до 09 жовтня 2023 року (включно), до якого(их) після 09 жовтня 2023 року не вносилися будь-які зміни, та/або з боржниками/контрагентами, за якими після 09 жовтня 2023 року не уклалися договори, на підставі яких виникали інші активи/зобов'язання, не перевищує розміру, що є більшим із трьох:

0,2% розміру основного капіталу банку, визначеного станом на 24 лютого 2022 року згідно з вимогами Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами) (далі – Інструкція № 368), або

0,2% розміру основного капіталу банку, визначеного станом на 05 серпня 2024 року згідно з вимогами Інструкції № 368, або

0,2% розміру капіталу 1 рівня банку, визначеного станом на дату оцінки кредитного ризику згідно з вимогами Положення про порядок визначення банками України розміру регулятивного капіталу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28 грудня 2023 року № 196 (зі змінами) (далі – Положення № 196);

2) загальна сума експозиції під ризиком (EAD) за всіма фінансовими активами та фінансовими зобов'язаннями боржників/контрагентів, що виникли на підставі договору(ів), укладеного(их) до 09 жовтня 2023 року (включно), до якого(их) протягом періоду з 09 жовтня 2023 року до 04 серпня 2024 року (включно) були внесені будь-які зміни, та/або з боржниками/контрагентами протягом періоду з 09 жовтня 2023 року до 04 серпня 2024 року (включно) уклалися договори, на підставі яких виникали інші активи/зобов'язання, не перевищує розміру, що є більшим із двох:

0,2% розміру основного капіталу банку, визначеного станом на 05 серпня 2024 року згідно з вимогами Інструкції № 368, або

0,2% розміру капіталу 1 рівня банку, визначеного станом на дату оцінки кредитного ризику згідно з вимогами Положення № 196;

3) загальна сума експозиції під ризиком (EAD) за всіма фінансовими активами та фінансовими зобов'язаннями боржників/контрагентів, що виникли

на підставі договору(ів), укладеного(их) до 09 жовтня 2023 року (включно), до якого(их) після 04 серпня 2024 року були внесені будь-які зміни, та/або з такими боржниками/контрагентами після 04 серпня 2024 року уклалися договори, на підставі яких виникали інші активи/зобов'язання, не перевищує 0,2% розміру капіталу 1 рівня банку, визначеного станом на дату оцінки кредитного ризику згідно з вимогами Положення № 196.

(доповнено новим пунктом 2¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126, у редакції постанов Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125, від 03.08.2024 № 96)

2². Банки під час застосування вимог Положення № 351 для визначення кількості календарних днів прострочення погашення боргу відповідно до пункту 36 розділу II, пункту 145 розділу XIII Положення № 351 та кількості календарних днів визнання дебіторської заборгованості за господарською діяльністю відповідно до пункту 146 розділу XIII Положення № 351 (далі – кількість календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості) з 30 червня 2022 року відновлюють відлік кількості календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості, що був зупинений починаючи з 24 лютого 2022 року, з урахуванням кількості календарних днів прострочення погашення боргу/визнання дебіторської заборгованості, що були станом на 24 лютого 2022 року, та факту погашення простроченого боргу/припинення визнання дебіторської заборгованості після 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 2² згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126)

2³. Банки під час застосування вимог Положення № 351 застосовують судження щодо відповідності стану майна, отриманого в заставу/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується як застава, критеріям та принципам прийнятності забезпечення, визначеним Положенням № 351, сформоване на підставі всієї наявної інформації, включаючи публічну та/або отриману від боржника/заставадавця інформацію щодо майна, яке розташоване на території, зазначеній у Переліку, щодо якої в Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації.

(доповнено новим пунктом 2³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 17.06.2022 № 126, у редакції постанови Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

2⁴. Банки мають право до 30 вересня 2022 року (включно) не застосовувати вимог підпункту 2 пункту 132 розділу XI, підпункту 2 пункту 132¹ розділу XI¹ Положення № 351.

(доповнено новим пунктом 2⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 30.06.2022 № 136)

2⁵. Банки мають право до 29 лютого 2024 року (включно) під час оцінки фінансового стану банку-боржника, що є резидентом, згідно з вимогами пункту 85 розділу VI Положення № 351 застосовувати характеристику “діяльність за результатом останніх 12 місяців поспіль, що передують даті оцінки кредитного ризику” без урахування витрат банку-боржника на формування резервів під очікувані кредитні збитки, що відображені у звітності банку після 24 лютого 2022 року.

(доповнено новим пунктом 2⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.07.2022 № 152)

2⁶. Банки мають право протягом періоду дії воєнного стану та 180 календарних днів після його припинення чи скасування під час визначення кількості календарних днів прострочення погашення боргу відповідно до пункту 36 розділу II Положення № 351 за кредитами, за якими боржнику надається фінансова державна підтримка шляхом часткової компенсації процентів згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 28 “Про надання фінансової державної підтримки” (зі змінами) (далі – Програма 5-7-9%), визначати кількість календарних днів прострочення погашення нарахованих доходів у частині, що підлягає:

(абзац перший пункту 2⁶ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

1) частковій компенсації процентів, – починаючи зі 181 календарного дня за днем, коли не відбулося зарахування коштів компенсації процентів із рахунку умовного зберігання (ескроу) Фонду розвитку підприємництва (далі – Фонд) відповідно до умов договору про співробітництво, укладеного між Фондом та банком, кредитного договору, укладеного банком із боржником, та договору рахунку умовного зберігання (ескроу), укладеного між Фондом і банком;

2) сплаті боржником, – починаючи з наступного робочого дня за днем, коли не відбулося погашення боржником відповідної частини нарахованих доходів у термін, передбачений договором про надання кредиту.

Банк, якщо кількість календарних днів прострочення погашення нарахованих доходів за частиною, що підлягає частковій компенсації процентів, та за частиною, що підлягає сплаті боржником, є різними, визначає кількість календарних днів прострочення нарахованих доходів виходячи з кількості

календарних днів прострочення, що є більшою з визначених згідно з підпунктами 1 та 2 пункту 2⁶ цих Правил.

(доповнено новим пунктом 2⁶ згідно з постановою Правління Національного банку України від 05.11.2022 № 229)

2⁷. Банки під час застосування вимог Положення № 351 відновлюють відлік строків, які зазначені в підпункті 4 пункту 107 розділу X Положення № 351, для визначення періодичності здійснення перевірки наявності та стану застави/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується банком як застава, яка/яке розташована(є) на території:

1) не зазначеній у Переліку, – з 31 липня 2023 року;

2) зазначеній у Переліку, – не пізніше ніж:

із 31 календарного дня від дати, що настала пізніше однієї з двох дат, – 31 липня 2023 року або дата набрання чинності змінами до Переліку, якими визначено дату припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації щодо відповідної території (далі – дата відліку);

із 91 календарного дня від дати відліку – за наявності судження банку стосовно того, що здійснення перевірки наявності та стану застави/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується як застава, несе загрозу безпеці, життю та здоров'ю осіб, уповноважених на проведення такої перевірки (далі – судження щодо наявності загрози), та наявні обґрунтовані очікування, що така загроза буде усунена протягом 90 календарних днів від дати відліку. Судження щодо наявності загрози має ґрунтуватися на аналізі поточної ситуації та документально підтвердженій інформації від органів місцевого самоврядування та/або Координаційного штабу з питань деокупованих територій, та/або Державної служби України з надзвичайних ситуацій, та/або відповідних обласних військових адміністрацій.

Банки продовжують відлік строків, зазначених у підпункті 4 пункту 107 розділу X Положення № 351, з урахуванням часу, що минув станом на 24 лютого 2022 року від дати останньої перевірки наявності та стану майна.

(доповнено новим пунктом 2⁷ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

Банки, які здійснювали перевірки наявності та стану майна після 24 лютого 2022 року, здійснюють відлік строків, зазначених у підпункті 4 пункту 107 розділу X Положення № 351, від дати останньої перевірки наявності та стану такого майна.

(пункт 2⁷ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України)

2⁸. Банки з 31 серпня 2023 року відновлюють відлік строків, які зазначені в підпункті 2 пункту 107 розділу X Положення № 351, для визначення періодичності здійснення переоцінки застави/забезпечення на підставі права довірчої власності/активу, переданого банком у фінансовий лізинг (оренду), що враховується банком як застава, вартість якої/якого банк враховує під час розрахунку розміру кредитного ризику згідно з вимогами Положення № 351.

Банки продовжують відлік строків, зазначених у підпункті 2 пункту 107 розділу X Положення № 351, з урахуванням часу, що минув станом на 24 лютого 2022 року від дати останньої переоцінки стану майна.

(доповнено новим пунктом 2⁸ згідно з постановою Правління Національного банку України від 23.06.2023 № 83)

Банки, які здійснювали переоцінку стану майна після 24 лютого 2022 року, здійснюють відлік строків, зазначених у підпункті 2 пункту 107 розділу X Положення № 351, від дати останньої переоцінки стану такого майна.

(пункт 2⁸ доповнено новим абзацом згідно з постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

2⁹. Банки починаючи з 31 жовтня 2023 року та до 90 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану під час розрахунку розміру кредитного ризику на індивідуальній основі за активами боржників – юридичних осіб (крім: юридичних осіб, у яких держава в особі Кабінету Міністрів України або уповноважених ним органів прямо та/або опосередковано є власником 51 і більше відсотків статутного капіталу та одночасно має право вирішального впливу на господарську діяльність боржника; об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів; підприємств, що діють на основі комунальної власності територіальної громади та утворені компетентним органом місцевого самоврядування) визнають подію дефолту, зазначену в підпункті 2 пункту 164 розділу XVIII Положення № 351, такою, що настала, за наявності хоча б однієї з ознак дефолту, встановлених у пункті 165 розділу XVIII Положення № 351 (крім ознак, зазначених у підпункті 3 пункту 2 цих Правил), ознак, визначених банком у внутрішньобанківському(их) положенні(ях) з урахуванням пункту 13 розділу II Положення № 351, а також наведених нижче ознак:

1) значне пошкодження або знищення власних/довгостроково орендованих основних засобів або іншого майна, необхідного для здійснення боржником діяльності, що генерує грошові потоки (включаючи виробниче обладнання, складські приміщення, транспортні засоби, торгові або офісні приміщення), що призвело до значних труднощів або неспроможності боржника здійснювати основну діяльність;

2) розташування в повному обсязі або значної частини бізнесу боржника (включаючи виробниче обладнання, складські приміщення, транспортні засоби, торгові або офісні приміщення) на територіях, зазначених у Переліку, щодо яких у Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації, що призвело до значних труднощів або неспроможності боржника здійснювати основну діяльність;

3) втрата ринків збуту або спроможності здійснювати діяльність, що виражається в суттєвому зменшенні чистого доходу від реалізації продукції (зароблених страхових премій) порівняно з чистим доходом від реалізації продукції (зароблених страхових премій) за попередні періоди;

4) внесення змін до умов кредитного(их) договору(ів) після 25 лютого 2022 року, що передбачають відтермінування сплати відсотків на 180 та більше календарних днів поспіль та/або здійснення банком капіталізації або заміни на інший актив нарахованих та несплачених відсотків за 180 календарних днів та більше, якщо боржник не поновив регулярної та систематичної щомісячної/щоквартальної сплати процентів у сумі, не меншій ніж сума нарахованих відсотків за ставкою, визначеною в кредитному договорі;

5) зменшення номінальної процентної ставки за кредитом внаслідок внесення змін до умов кредитного(их) договору(ів) (крім реструктуризації боргу, здійсненої відповідно до вимог Закону України “Про фінансову реструктуризацію”) після 25 лютого 2022 року не передбачає повернення до рівня, що був до внесення змін до умов договору(ів), або до ринкового рівня протягом 365 календарних днів із дня внесення змін до умов кредитного(их) договору(ів);

6) боржник не надав банку інформації про свою господарську та операційну діяльність, або надана боржником інформація недостатня для належної оцінки банком спроможності боржника обслуговувати сукупний борг в усіх банках-кредиторах та інших кредиторах – фінансових установах;

7) фінансовий стан боржника свідчить про його неспроможність забезпечувати виконання зобов’язань щодо сплати відсотків перед усіма банками-кредиторами та іншими кредиторами – фінансовими установами.

Банк визначає критерії, що є свідченням неспроможності боржника забезпечувати виконання зобов’язань за відсотками перед усіма банками-кредиторами та іншими кредиторами – фінансовими установами. Одним із таких критеріїв є те, що на дату оцінки кредитного ризику відношення фінансового результату від операційної діяльності боржника до відрахування амортизації, скоригованого на разові неповторювані складові інших операційних

доходів/витрат відповідно до підпункту 4 пункту 2¹¹ цих Правил, до розрахункового обсягу річних фінансових витрат боржника за сукупним боргом боржника перед усіма банками-кредиторами та іншими кредиторами – фінансовими установами, що підлягають сплаті згідно з умовами договору(ів) протягом наступних 365 календарних днів, становить менше 1.

Фінансовий результат від операційної діяльності до відрахування амортизації визначається за даними форми 2 “Звіт про фінансові результати” додатка 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 року за № 336/22868 (зі змінами) (далі – Національний стандарт бухгалтерського обліку) таким чином:

для великих та середніх підприємств (р. 2190 - р. 2195 + р. 2515 гр. 3);

для малих підприємств [р. 2000 - р. 2050 + р. 2120 - р. 2180 гр. 3 + сума амортизації (за наявності даних у розшифруваннях, а якщо їх немає – за розрахунком: р. 1012 гр. 4 - 1012 гр. 3, не менше “0”)];

для мікропідприємств [р. 2000 - р. 2050 гр. 3 + амортизація (за наявності даних у розшифруваннях, а якщо їх немає – за розрахунком: р. 1012 гр. 4 - 1012 гр. 3, не менше “0”)].

Банки використовують дані квартальної/річної фінансової звітності боржника – юридичної особи.

*(абзац сьомий підпункту 7 пункту 2⁹ у редакції постанови Правління
Національного банку України
від 20.12.2023 № 173)*

Розрахунок фінансового результату від операційної діяльності до відрахування амортизації у разі використання квартальної фінансової звітності боржника – юридичної особи здійснюється після приведення чисельника та знаменника до річного виміру відповідно до додатка 7 до Положення № 351.

*(доповнено новим пунктом 2⁹ згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

2¹⁰. Банки під час застосування вимог підпункту 3 пункту 2⁹ цих Правил для боржників – юридичних осіб, які зазнають впливу сезонності, або для малих та мікропідприємств використовують дані за останніх 12 місяців.

*(доповнено новим пунктом 2¹⁰ згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

2¹¹. Банки під час застосування вимог підпункту 7 пункту 2⁹ цих Правил ураховують таке:

1) у разі належності боржника – юридичної особи до групи юридичних осіб під спільним контролем або групи пов’язаних контрагентів банк має право

здійснювати розрахунок спроможності боржника забезпечувати виконання зобов'язань на підставі квартальної/річної фінансової звітності групи за умови, що борг боржника в повній сумі забезпечено:

(абзац перший підпункту 1 пункту 2¹¹ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

у разі належності боржника – юридичної особи до групи юридичних осіб під спільним контролем – безумовною та безвідкличною гарантією/фінансовою порукою материнської компанії/контролера та учасника групи юридичних осіб під спільним контролем, фінансова звітність якого свідчить, що він генерує грошові потоки групи або володіє/розпоряджається активами групи (якщо він не є материнською компанією/контролером), наданою безпосередньо на користь банку, або безвідкличним резервним акредитивом, що виконує функцію фінансової гарантії, випущеним банком, який має інвестиційний рівень кредитного рейтингу за міжнародною шкалою, на замовлення материнської компанії/контролера/учасника групи юридичних осіб під спільним контролем;

у разі належності боржника – юридичної особи до групи пов'язаних контрагентів – безумовною та безвідкличною гарантією/фінансовою порукою учасника групи пов'язаних контрагентів, фінансова звітність якого свідчить, що він генерує грошові потоки групи або володіє/розпоряджається активами групи, за умови, що цей учасник групи має фінансовий результат від операційної діяльності до відрахування амортизації більший ніж “0”, або безвідкличним резервним акредитивом, що виконує функцію фінансової гарантії, випущеним банком, який має інвестиційний рівень кредитного рейтингу за міжнародною шкалою, на замовлення учасника групи пов'язаних контрагентів.

Борг боржника може бути забезпечений фінансовою порукою, якщо гарантія не може бути надана материнською компанією/контролером/учасником групи юридичних осіб під спільним контролем/учасником групи пов'язаних контрагентів відповідно до вимог законодавства країни її(його) місцезнаходження.

Банк має сформоване судження про відповідність наданої гарантії вимогам законодавства країни місцезнаходження учасника групи юридичних осіб під спільним контролем/групи пов'язаних контрагентів, який взяв на себе зобов'язання щодо відповідальності за невиконання зобов'язань боржника, та про те, що немає будь-яких юридичних обмежень щодо виконання зобов'язань за такою гарантією;

2) фінансовий результат від операційної діяльності до відрахування амортизації визначається банком:

щодо кредитів, стосовно яких банк здійснює перегляд кредитів (credit review) відповідно до вимог пункту 171 глави 20 розділу II Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 червня 2018 року № 64 (зі змінами) (далі – Положення № 64), вимог підпункту

1 пункту 77 розділу VI Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 97 (зі змінами) (далі – Положення № 97), – з використанням даних квартальної/річної фінансової звітності боржника – юридичної особи, що використовується банком під час проведення перегляду кредитів (credit review);

щодо інших кредитів – не рідше одного разу на рік з використанням даних квартальної/річної фінансової звітності боржника – юридичної особи, починаючи з фінансової звітності, складеної за 2023 рік. Банки забезпечують визначення фінансового результату від операційної діяльності до відрахування амортизації на підставі фінансової звітності, складеної за 2023 рік, не пізніше 31 грудня 2024 року;

(підпункт 2 пункту 2¹¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

3) для розрахунку обсягу фінансових витрат сума основного боргу за кредитним(и) договором(рами) за сукупним кредитним портфелем боржника – юридичної особи або в разі дотримання вимог, визначених у підпункті 1 пункту 2¹¹ цих Правил, групи юридичних осіб під спільним контролем/групи пов'язаних контрагентів в усіх банках-кредиторах та інших кредиторах – фінансових установах за даними квартальної/річної фінансової звітності боржника або консолідованої/комбінованої фінансової звітності групи множиться на річну процентну ставку за цим (цими) договором(ми), яка діяла на відповідну дату квартальної/річної фінансової звітності боржника або консолідованої/комбінованої фінансової звітності групи.

Для розрахунку обсягу фінансових витрат боржника або групи, якщо немає інформації про процентні ставки за кредитними договорами/іншими фінансовими зобов'язаннями, використовується інформація про фінансові витрати за попередні 12 місяців поспіль за даними квартальної/річної фінансової звітності боржника або консолідованої/комбінованої звітності групи;

(підпункт 3 пункту 2¹¹ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

4) коригування фінансового результату від операційної діяльності боржника – юридичної особи або в разі дотримання вимог, визначених у підпункті 1 пункту 2¹¹ цих Правил, групи юридичних осіб під спільним контролем/групи пов'язаних контрагентів до відрахування амортизації на разові неповторювані складові інших операційних доходів/витрат (крім мікропідприємств) здійснюється на:

доходи/витрати від операційної курсової різниці;

доходи/витрати від купівлі-продажу іноземної валюти;

податкові пільги;

доходи/витрати від списання інших оборотних активів;
 доходи/витрати від реалізованих виробничих запасів та основних засобів;
 доходи від безоплатно одержаних оборотних активів або фінансову допомогу;

доходи/витрати від списання кредиторської заборгованості;
 переоцінку (крім переоцінки/уцінки залишків готової продукції, запасів, доходів/витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції);

штрафи, пені, неустойки;

сумнівні та безнадійні борги;

витрати від знецінення запасів;

нестачі і витрати від псування цінностей;

собівартість проданих активів;

резерви під активні операції;

збитки, визначені відповідно до Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності, затвердженої наказом Міністерства економіки України та Фонду державного майна України від 18 жовтня 2022 року № 3904/1223, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2022 року за № 1522/38858.

Коригування фінансового результату від операційної діяльності боржника до відрахування амортизації на разові неповторювані складові інших операційних доходів/витрат (крім мікропідприємств) розраховується як різниця між значеннями доходів та витрат, що мають разовий і неповторюваний характер у складі інших операційних доходів, та витрат за аналогічний період, за який розраховано фінансовий результат від операційної діяльності.

Фінансовий результат від операційної діяльності до відрахування амортизації:

зменшується на суму коригувань – якщо результат розрахунку має значення більше ніж “0”;

збільшується на суму коригувань – якщо результат розрахунку має значення менше ніж “0”.

Коригування фінансового результату від операційної діяльності до відрахування амортизації на разові неповторювані складові інших операційних доходів та витрат (крім мікропідприємств) здійснюється банком щонайменше один раз на рік. Частота коригування в межах року визначається банком залежно від суттєвості коригувань у попередні періоди, визначеної у внутрішньобанківському положенні, та з урахуванням макроекономічних умов, що впливають на виникнення разових неповторюваних складових доходів та витрат;

5) для боржників – юридичних осіб, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, трейдерами, продавцями сільськогосподарської продукції, що складають звітність відповідно до принципів та підходів, встановлених Національним стандартом бухгалтерського обліку, та оцінюють залишки сільськогосподарської продукції за собівартістю, банки мають право під час визначення фінансового результату від операційної діяльності враховувати вартість залишків готової сільськогосподарської продукції/урожаю (далі – сільськогосподарська продукція), що не були реалізовані через проблеми з логістикою, за наявності в банку інформації про можливість боржника забезпечити доступ до сільськогосподарської продукції та про спроможність її реалізації в майбутньому, таким чином: визначений за даними квартальної/річної фінансової звітності боржника фінансовий результат від операційної діяльності збільшується на вартість залишків за кожним видом сільськогосподарської продукції, яка не була реалізована через проблеми з логістикою, помножену на показник рентабельності операційної діяльності за відповідним видом сільськогосподарської продукції, визначений у такий спосіб:

для великих та середніх підприємств відповідно до таблиці 3 додатка 7 до Положення № 351;

для малих підприємств [ф. 2-м (р. 2000 - р. 2050 + р. 2120 - р. 2180 гр. 3)/р. 2000 гр. 3];

для мікропідприємств [ф. 2-мс (р. 2000 - р. 2050 гр. 3)/р. 2000 гр. 3].

Інформацію для розрахунку рентабельності операційної діяльності, включаючи інформацію щодо залишків за кожним видом сільськогосподарської продукції, яка не була реалізована, банк отримує від боржника за запитом із періодичністю подання квартальної/річної фінансової звітності боржника. Банк, якщо в боржника немає інформації за видами сільськогосподарської продукції, має право брати до розрахунку загальну вартість залишків сільськогосподарської продукції та показник рентабельності операційної діяльності, визначений таким чином:

для великих та середніх підприємств відповідно до таблиці 3 додатка 7 до Положення № 351;

для малих підприємств [ф. 2-м (р. 2000 - р. 2050 + р. 2120 - р. 2180 гр. 3)/р. 2000 гр. 3];

для мікропідприємств [ф. 2-мс (р. 2000 - р. 2050 гр. 3)/р. 2000 гр. 3];

(підпункт 5 пункту 2¹¹ у редакції постанови Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

б) за кредитами, за якими боржнику надається фінансова державна підтримка шляхом часткової компенсації процентів, включаючи кредити, надані за Програмою 5-7-9% та іншими програмами підтримки кредитування, розрахунок здійснюється за компенсаційною (пільговою) процентною ставкою;

7) для боржників – фінансових компаній/юридичних осіб-лізингодавців фінансовий результат від операційної діяльності до відрахування амортизації визначається без урахування фінансових витрат на обслуговування боргу, що належать до фінансових витрат за сукупним боргом таких боржників в усіх банках-кредиторах та інших фінансових установах за відповідний період.

*(доповнено новим пунктом 2¹¹ згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

2¹². Банки мають право ухвалити рішення про припинення визнання дефолту боржників/контрагентів, визначеного згідно з вимогами пункту 2⁹ цих Правил, за одночасного виконання умов, визначених у пункті 167 розділу XVIII Положення № 351.

*(доповнено новим пунктом 2¹² згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

2¹³. Банкам України:

1) не пізніше 31 жовтня 2023 року здійснити актуалізацію внутрішньобанківських положень з урахуванням вимог, зазначених у пунктах 2⁹–2¹² цих Правил, включаючи визначення на підставі судження рівня значного пошкодження, знищення, суттєвості зменшення чистого доходу від реалізації продукції (зароблених страхових премій), достатності інформації від боржника, потрібної для виконання вимог цих Правил, з урахуванням особливостей його діяльності, суттєвості коригувань, критеріїв, які є свідченням неспроможності боржника забезпечувати виконання зобов'язань за відсотками перед усіма банками-кредиторами та іншими кредиторами – фінансовими установами;

2) починаючи з 31 жовтня 2023 року забезпечити здійснення розрахунку розміру кредитного ризику з урахуванням зазначених у цих Правилах вимог.

*(доповнено новим пунктом 2¹³ згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

2¹⁴. Банки мають право протягом періоду дії воєнного стану та 90 календарних днів після його припинення чи скасування не враховувати вимоги підпункту 3 пункту 123, підпункту 2 пункту 132 розділу XI, підпункту 2 пункту 132¹ розділу XI¹ Положення № 351 під час здійснення розрахунку розміру кредитного ризику на груповій основі або за спрощеним підходом за кредитами, наданими боржникам за договорами, на які поширюються положення Закону України від 01 грудня 2022 року № 2823-IX “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо підтримки позичальників, майно яких було знищено або зазнало пошкоджень внаслідок збройної агресії

Російської Федерації проти України” (далі – Закон № 2823-IX) та за якими банк визнав дефолт боржника.

(доповнено новим пунктом 2¹⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

2¹⁵. Банки України протягом періоду дії воєнного стану та 365 календарних днів після його припинення чи скасування під час застосування вимог Положення № 351 у частині визначення розміру кредитного ризику за спеціалізованими кредитами, наданими за напрямами проєктне, об’єктне фінансування (кредитування), мають право:

1) не застосовувати норму підпункту 15² пункту 5 розділу I Положення № 351 у частині неперевищення суми коштів, унесених ініціатором проєкту, за угодами, умовами яких передбачено повернення цих коштів після повного погашення боржником – юридичною особою зобов’язань за спеціалізованим кредитом над сумою внесків, унесених на безповоротній основі, якщо джерелом походження таких коштів не є кредитні кошти банку;

2) під час застосування норми підпункту 15³ пункту 5 розділу I Положення № 351:

визначати протягом передексплуатаційного етапу проєкту та до 365 (включно) календарного дня після початку дії експлуатаційного етапу проєкту значення питомої ваги доходу від діяльності за проєктом за спеціалізованим кредитом у загальному обсязі чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за даними бізнес-плану проєкту;

застосовувати значення питомої ваги доходу від діяльності за проєктом за спеціалізованим кредитом у загальному обсязі чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на рівні 80 та більше відсотків на всіх етапах проєкту;

3) не застосовувати норму абзацу четвертого підпункту 24¹ пункту 5 розділу I Положення № 351 за умови, що зобов’язання боржника за таким кредитом не менше ніж на 50% забезпечені безумовними та безвідкличними гарантіями:

Кабінету Міністрів України;

урядів країн, що мають інвестиційний рівень кредитного рейтингу за міжнародною шкалою;

банків та інших установ, включаючи міжнародні компанії, що мають інвестиційний рівень кредитного рейтингу за міжнародною шкалою;

міжнародних банків розвитку;

Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві;

ПрАТ “Експортно-кредитне агентство”, виконання боргових зобов’язань, за якими забезпечено державними гарантіями;

Фонду розвитку підприємництва, виконання боргових зобов’язань, за якими забезпечено державними гарантіями.

Банк у разі застосування вимог підпункту 3 пункту 2¹⁵ цих Правил визначає значення компонента субфактору С₃₀ “Корпоративні права ініціатора проєкту” багатфакторної моделі оцінки фінансового стану боржника – юридичної особи за спеціалізованим кредитом, установлене в рядку 30 таблиці 3 додатка 10 до Положення № 351 для першого класу;

(абзац дев’ятий підпункту 3 пункту 2¹⁵ зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 28.09.2024 № 118)

3¹) під час застосування норми абзацу четвертого підпункту 24¹ пункту 5 розділу I Положення № 351 за консорціумними кредитами визначати значення компонента субфактора С₃₀ “Корпоративні права ініціатора проєкту” багатфакторної моделі оцінки фінансового стану боржника за спеціалізованим кредитом для кожного з банків-учасників консорціуму у розмірі загального обсягу корпоративних прав, переданих ініціатором проєкту в заставу за спеціалізованим кредитом;

(пункт 2¹⁵ доповнено новим підпунктом 3¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 28.09.2024 № 118)

4) приймати до розрахунку розміру кредитного ризику вартість забезпечення у вигляді безумовних та безвідкличних гарантій Фонду розвитку підприємництва, виконання боргових зобов’язань, за якими забезпечено державними гарантіями, з коефіцієнтом ліквідності “1”;

5) під час застосування вимог пункту 67¹ розділу IV¹ Положення № 351 визначати клас боржника – юридичної особи за спеціалізованим кредитом із застосуванням багатфакторної моделі оцінки як на передексплуатаційному, так і на експлуатаційному етапах;

б) під час застосування вимог підпункту 3 пункту 162 розділу XVII Положення № 351 визначати клас боржника – юридичної особи за спеціалізованим кредитом не вище 4, якщо сукупний розмір власного капіталу боржника – юридичної особи та коштів, унесених ініціатором проєкту на поворотній основі, має від’ємне значення на кінець року протягом трьох останніх років поспіль (у разі належності боржника до групи – застосовується до групи);

7) під час визначення класу боржника – юридичної особи за спеціалізованим кредитом не застосовувати ознаки, визначені вимогами підпунктів 7 та 8 пункту 162 розділу XVII Положення № 351 у частині значень фінансових показників DSCR_c, PLCR та DSCR_i, якщо банк на підставі судження довів відсутність високого кредитного ризику боржника;

8) під час застосування вимог пункту 67² розділу IV¹ Положення № 351 для компонентів субфактору “Фінансові показники”:

DSCR_c та LLCR, які передбачені в колонці 9 рядків 1 та 3 таблиці 2 додатка 10 до Положення № 351, – застосовувати на передексплуатаційному етапі проєкту такі значення ваг DSCR_c – 0,6, LLCR – 0;

DSCR_c, DSCR_i, LLCR та PLCR, які передбачені в рядках 1–4 таблиці 3 додатка 10 до Положення № 351, – застосовувати на відповідних етапах проєкту діапазони значень, що наведені у таблиці додатка до цих Правил.

(пункт 2¹⁵ доповнено новим підпунктом 8 згідно з постановою Правління Національного банку України від 28.09.2024 № 118)

(доповнено новим пунктом 2¹⁵ згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.06.2024 № 66)

2¹⁶. Банки протягом періоду дії воєнного стану та 365 календарних днів після його припинення чи скасування мають право під час розрахунку розміру кредитного ризику за кредитами, наданими після 01 червня 2024 року для придбання обладнання / устаткування, призначеного для використання / експлуатації у сферах енергетики, розподіленої генерації енергії, приймати вартість застави / забезпечення на підставі права довірчої власності у вигляді зазначеного обладнання / устаткування із застосуванням таких коефіцієнтів ліквідності:

1) 0,9 – у разі прийняття такого обладнання / устаткування в забезпечення на підставі права довірчої власності;

2) 0,75 – у разі прийняття такого обладнання / устаткування в заставу.
(доповнено новим пунктом 2¹⁶ згідно з постановою Правління Національного банку України від 08.06.2024 № 66)

2¹⁷. Банки протягом періоду дії воєнного стану та 365 календарних днів після його припинення чи скасування мають право не враховувати факт визнання дефолту боржника за кредитом, наданим за договором, на який поширюються положення Закону № 2823-IX, як фактор коригування (пониження) класу цього боржника за іншими активами (за наявності) під час застосування вимог абзацу дванадцятого пункту 22, абзацу першого пункту 27 розділу II Положення № 351.

(доповнено новим пунктом 2¹⁷ згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

3. Банки під час застосування вимог Положення № 97:

*(абзац перший пункту 3 зі змінами, внесеними постановою Правління
Національного банку України
від 20.12.2023 № 173)*

1) протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування:

не застосовують вимог підпункту 5 пункту 70 розділу VI та підпункту 1 пункту 93 розділу VII Положення № 97 у частині використання інформації з Кредитного реєстру Національного банку України;

мають право застосовувати до боржників/контрагентів, які відповідають критеріям і умовам, установленим у підпункті 3 пункту 2 цих Правил, інструменти довгострокової реструктуризації без передавання заборгованості таких боржників/контрагентів до підрозділу роботи з непрацюючими активами;

2) здійснюють актуалізацію стратегії управління проблемними активами та оперативного плану реалізації стратегії управління проблемними активами (щорічний перегляд яких передбачений у підпункті 1 пункту 24 розділу III Положення № 97) не пізніше 90 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану;

3) установлюють у стратегії управління проблемними активами цільовий рівень для непрацюючих активів (установлення якого передбачено в пункті 36 розділу IV Положення № 97) на підставі сформованого банком судження;

*(пункт 3 у редакції постанови Правління Національного банку України
від 21.03.2022 № 57)*

4) починаючи з 31 жовтня 2023 року та до 90 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану додатково враховують ознаки дефолту, встановлені у пункті 2⁹ цих Правил, під час визначення відповідно до Положення № 97:

непрацюючих активів, якщо банк на підставі судження не довів, що немає потреби вживати заходів врегулювання заборгованості боржника/контрагента підрозділом роботи з непрацюючими активами/відповідальною особою за роботу з непрацюючими активами (далі – підрозділ НПА);

потенційно проблемних активів, якщо банк на підставі судження довів, що немає потреби вживати заходів врегулювання заборгованості боржника/контрагента підрозділом НПА;

*(пункт 3 доповнено новим підпунктом 4 згідно з постановою Правління
Національного банку України
від 06.10.2023 № 125)*

5) починаючи з 31 жовтня 2023 року та до 90 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану додатково враховують ознаки дефолту, встановлені у пункті 2⁹ цих Правил, під час застосування вимог:

підпункту 8 пункту 70 розділу VI Положення № 97 щодо визначення переліку індикаторів раннього попередження;

підпункту 1 пункту 85 розділу VI Положення № 97 щодо права банку не здійснювати супроводження боржника/контрагента підрозділом НПА, якщо банк на підставі судження довів, що немає потреби вживати заходів врегулювання заборгованості боржника/контрагента підрозділом НПА.

(пункт 3 доповнено новим підпунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

4. Відповідальні особи банківських груп під час застосування вимог Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 20 червня 2012 року № 254, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 липня 2012 року за № 1178/21490 (зі змінами) (далі – Положення № 254), протягом періоду дії воєнного стану:

1) не застосовують вимоги пунктів 2.6, 2.10 глави 2 розділу VI Положення № 254;

2) розміщують річну консолідовану фінансову звітність банківської групи разом з аудиторським звітом, річну субконсолідовану фінансову звітність підгруп банківської групи, проміжну консолідовану звітність банківської групи та проміжну субконсолідовану звітність підгруп банківської групи за весь період неподання звітності на власному вебсайті не пізніше 180 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану.

(доповнено новим пунктом 4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 07.03.2022 № 40)

5. Банкам/відповідальним особам банківських груп під час застосування вимог Положення № 64 здійснювати:

(абзац перший пункту 5 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 20.12.2023 № 173)

1) стрес-тестування ризиків, передбачене в пункті 185 глави 23 розділу II, пункті 218 глави 32 розділу III, пункті 248 глави 37 розділу IV, пункті 270 глави 42 розділу V Положення № 64, та верифікацію вартості майна, передбачену в главі 21 розділу II Положення № 64, починаючи з наступного кварталу після припинення чи скасування воєнного стану;

2) актуалізацію внутрішньобанківських/внутрішньогрупових документів (щорічний перегляд яких передбачений у пунктах 66 глави 10, 128 глави 15 розділу I, пункті 139 глави 17 розділу II, пункті 193 глави 25 розділу III, пункті

228 глави 35 розділу IV, пункті 261 глави 40 розділу V, пунктах 278 та 285 глави 45 розділу VI, пункті 318 глави 52 розділу VII Положення № 64) не пізніше 180 календарного дня після припинення чи скасування воєнного стану.

(доповнено новим пунктом 5 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, у редакції постанови Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

6. Банкам/відповідальним особам банківських груп застосовувати вимоги Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 18 липня 2019 року № 95 (зі змінами) (далі – Положення № 95), з урахуванням таких особливостей:

1) у 2022, 2023 роках вимоги пункту 8 розділу I Положення № 95 не застосовуються в частині оновлення та подання до Національного банку України планів відновлення діяльності банку/банківської групи;

(підпункт 1 пункту 6 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

2) починаючи з 2024 року банки/відповідальні особи банківських груп оновлюють плани відновлення діяльності банку/банківської групи, розроблені у 2021 році, з урахуванням:

оновленої стратегії, бізнес-плану та ґрунтуючись на фактичних показниках фінансового стану банку/банківської групи і загальній ситуації в банківській системі;

стрес-тестування, здійсненого відповідно до вимог розділу V Положення № 95, крім вимог абзацу другого пункту 28 розділу V Положення № 95, із застосуванням щонайменше загальноринкового стрес-сценарію;

3) банки/відповідальні особи банківських груп подають до Національного банку України оновлені у 2024 році плани відновлення діяльності банку/банківської групи не пізніше 01 жовтня 2024 року;

4) до дати затвердження радою банку оновленого у 2024 році плану відновлення діяльності банку/банківської групи під час застосування:

вимог пункту 23 розділу III Положення № 95 – правління/комітет банку інформує раду банку про виникнення індикаторів відновлення показників капіталу та ліквідності не пізніше наступного робочого дня з дня їх виникнення, інших індикаторів відновлення – у визначений банком строк;

вимог пункту 24 розділу III Положення № 95 – банк/відповідальна особа банківської групи інформує Національний банк України лише про прийняття рішення щодо реалізації варіантів відновлення (у разі активації плану

відновлення діяльності банку/банківської групи). Банк/відповідальна особа банківської групи здійснює таке інформування не пізніше п'ятого робочого дня з дня прийняття відповідного рішення.

(доповнено новим пунктом 6 згідно з постановою Правління Національного банку України від 21.03.2022 № 57, у редакції постанови Правління Національного банку України від 22.04.2022 № 80)

(підпункти 2, 3 замінено трьома новими підпунктами 2-4 згідно з постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

7. Банки протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування мають право приймати рішення про зміну місцезнаходження відокремлених підрозділів без урахування вимог пункту 441 глави 54 розділу VIII Положення про ліцензування банків, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 (зі змінами) (далі – Положення про ліцензування банків).

(доповнено новим пунктом 7 згідно з постановою Правління Національного банку України від 29.04.2022 № 85, зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 28.03.2023 № 36)

7¹. Банки протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування мають право приймати рішення про тимчасове призупинення діяльності відокремлених підрозділів, місцезнаходженням яких є території активних бойових дій або тимчасово окуповані Російською Федерацією території, включені до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії чи тимчасово окупованих Російською Федерацією, що формується в порядку, установленому Кабінетом Міністрів України (за умови, що стосовно відповідного населеного пункту не визначено дати завершення бойових дій/дати завершення тимчасової окупації), без урахування вимог пункту 442 глави 54 розділу VIII Положення про ліцензування банків щодо строку тимчасового призупинення діяльності відокремлених підрозділів.

(доповнено новим пунктом 7¹ згідно з постановою Правління Національного банку України від 28.03.2023 № 36)

7². Банки під час розрахунку частки приміщень банку, що відповідають вимогам щодо забезпечення доступу маломобільних груп населення до послуг, що надаються банками, згідно з вимогами пункту 4 постанови Правління Національного банку України від 22 грудня 2018 року № 149 “Про затвердження Положення про ліцензування банків” (зі змінами) мають право не включати до загальної кількості приміщень банку приміщення, розташовані на території, зазначеній у Переліку, щодо якої в Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової

окупації, до дати набрання чинності змінами до Переліку, якими визначено дату припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації щодо відповідної території, та протягом року від такої дати.

(додовнено новим пунктом 7² згідно з постановою Правління Національного банку України від 16.08.2023 № 101)

7³. Банки мають право не враховувати вимоги підпункту 4 пункту 428 глави 53 розділу VIII Положення про ліцензування банків під час відкриття відокремлених підрозділів на території:

1) зазначеній у розділі I Переліку, щодо якої в Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій;

2) зазначеній у розділах I, II Переліку, щодо якої в Переліку визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації, – протягом 180 календарних днів від такої дати.

(додовнено новим пунктом 7³ згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

7⁴. Банки мають право не враховувати вимоги пунктів 445, 448 глави 55 розділу VIII Положення про ліцензування банків щодо території діяльності під час створення пунктів дистанційного обслуговування та надання своїх послуг у пунктах дистанційного обслуговування на території:

1) зазначеній у розділі I Переліку, щодо якої в Переліку не визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій;

2) зазначеній у розділах I, II Переліку, щодо якої в Переліку визначена дата припинення можливості бойових дій/завершення бойових дій/завершення тимчасової окупації, – протягом 180 календарних днів від такої дати.

(додовнено новим пунктом 7⁴ згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

8. Банки під час застосування вимог абзацу дев'ятого підпункту “є” пункту 1.3 глави 1 розділу IV Інструкції № 368, протягом періоду дії воєнного стану та 30 календарних днів після його припинення чи скасування мають право включати дебіторську заборгованість за операціями з ввезення в Україну готівкової іноземної валюти, придбаної за рахунок безготівкових коштів:

(абзац перший пункту 8 зі змінами, внесеними постановою Правління Національного банку України від 06.10.2023 № 125)

1) до групи активів зі ступенем ризику 20 відсотків за одночасного дотримання таких умов:

готівкова іноземна валюта 1-ї групи Класифікатора іноземних валют та банківських металів, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 лютого 1998 року № 34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року № 269) (зі змінами) (далі – Класифікатор);

контрагентом є банк-нерезидент, який має кредитний рейтинг за міжнародною шкалою не нижчий, ніж рівень “BBB-” за класифікацією рейтингового агентства “Standard&Poor’s” або рейтингового агентства “Fitch Ratings”/рівень “Baa3” за класифікацією рейтингового агентства “Moody’s Investors Service”;

строк обліку дебіторської заборгованості не перевищує 14 календарних днів;

2) до групи активів зі ступенем ризику 50 відсотків за одночасного дотримання таких умов:

готівкова іноземна валюта 1-ї групи Класифікатора;

контрагентом є банк-нерезидент, який не має кредитного рейтингу або має кредитний рейтинг за міжнародною шкалою нижчий, ніж рівень “BBB-” за класифікацією рейтингового агентства “Standard&Poor’s” або рейтингового агентства “Fitch Ratings”/рівень “Baa3” за класифікацією рейтингового агентства “Moody’s Investors Service”;

строк обліку дебіторської заборгованості не перевищує 14 календарних днів.

(додовнено новим пунктом 8 згідно з постановою Правління Національного банку України від 29.12.2022 № 253)

9. Кваліфікаційні вимоги до головного ризик-менеджера та головного комплаєнс-менеджера банку, визначені в пункті 39 глави 7, пункті 42 глави 8 розділу I Положення № 64, протягом періоду дії воєнного стану та 365 днів після його припинення чи скасування застосовуються з урахуванням таких особливостей щодо досвіду роботи:

1) головний ризик-менеджер повинен мати досвід роботи не менше п’яти років у банківському та/або фінансовому секторі у сфері управління ризиками;

2) головний комплаєнс-менеджер повинен мати досвід роботи не менше трьох років у банківському та/або фінансовому секторі, та/або в спеціально уповноваженому органі з питань фінансового моніторингу у сфері контролю за дотриманням норм (комплаєнс) або управління ризиками (включаючи з питань фінансового моніторингу), внутрішнього аудиту, юридичного супроводження діяльності банку.

(додовнено новим пунктом 9 згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

10. Кваліфікаційні вимоги до керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку, визначені в пункті 11 розділу II Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 10 травня 2016 року № 311 (зі змінами), протягом періоду дії воєнного стану та 365 днів після його припинення чи скасування застосовуються з урахуванням такої особливості щодо досвіду роботи: керівник підрозділу внутрішнього аудиту банку повинен мати досвід роботи у сфері аудиту не менше п'яти років, із яких не менше ніж три роки в банківському та/або фінансовому секторі.

(доповнено новим пунктом 10 згідно з постановою Правління Національного банку України від 03.08.2024 № 96)

Додаток
до Правил роботи банків
у зв'язку з введенням в
Україні воєнного стану
(підпункт 8 пункту 2¹⁵)

Діапазони значень компонентів субфактору “Фінансові показники”
багатофакторної моделі оцінки фінансового стану боржника – юридичної особи за спеціалізованим кредитом

№ з/п	Компонент субфактору, c_i		Етап про-екту	Значення компонента субфактору, c_i											
				1 клас боржника			2 клас боржника			3 клас боржника			4 клас боржника		
				про-ектне фінансу-вання (далі – ПФ)	об'-ектне фінансу-вання (далі – ОФ)	фінансу-вання неру-хомого майна (далі – ФНМ)	ПФ	ОФ	ФНМ	ПФ	ОФ	ФНМ	ПФ	ОФ	ФНМ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	c_1	DSCR c	I, II	DSCR c $c \geq 1,4$	DSCR c $c \geq 1,3$	DSCR c $\geq 1,5$	$1,2 \leq$ DSCR $c < 1,4$	$1,2 \leq$ DSCR c $< 1,3$	$1,3 \leq$ DSCR $c < 1,5$	$1,1 \leq$ DSCR c $< 1,2$	$1,1 \leq$ DSCR $c < 1,2$	$1,15 \leq$ DSCR $c < 1,3$	$1 \leq$ DSC $Rc < 1,1$	$1 \leq$ DSCR $c < 1,1$	$1 \leq$ DSCR $c < 1,15$
2	c_2	DSCR i	II	DSCR i $i \geq 1,2$	DSCR i $i \geq 1,15$	DSCR i $\geq 1,3$	$1,1 \leq$ DSCR $i < 1,2$	$1,10 \leq$ DSCR i $< 1,15$	$1,2 \leq$ DSCR $i < 1,3$	$1,05 \leq$ DSCR i $< 1,1$	$1,05 \leq$ DSCR i $< 1,10$	$1,1 \leq$ DSCR $i < 1,2$	DSC $Ri < 1,05$	DSCR $i < 1,05$	DSCR i $< 1,1$

Продовження додатка
Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
3	c ₃	LLCR	II	LLCR ≥ 1,4	LLCR ≥ 1,3	LLCR ≥ 1,5	1,2 ≤ LLCR < 1,4	1,2 ≤ LLCR < 1,3	1,3 ≤ LLCR < 1,5	1,1 ≤ LLCR < 1,2	1,1 ≤ LLCR < 1,2	1,15 ≤ LLCR < 1,3	LLC R < 1,1	LLCR < 1,1	LLCR < 1,15
4	c ₄	PLCR	I, II	PLCR ≥ 2,0	PLCR ≥ 1,8	PLCR ≥ 2,1	1,6 ≤ PLCR < 2,0	1,6 ≤ PLCR < 1,8	1,8 ≤ PLCR < 2,1	1,4 ≤ PLCR < 1,6	1,4 ≤ PLCR < 1,6	1,55 ≤ PLCR < 1,8	1,0 ≤ PLC R < 1,4	1,0 ≤ PLCR < 1,4	1,0 ≤ PLCR < 1,55